

Euroopa kodanike paneelarutelu toidujäätmete teemal

1. kohtumine

16.12.2022–18.12.2022

#FoodWasteEU

1. Ülevaade

Toidu raiskamist käsitleval Euroopa kodanike paneelarutelul osaleb 150 juhuslikult valitud kodanikku, kes kohtuvad kolmel korral. Esimene kohtumine toimus 16.–18. detsembril 2022 Brüsselis ning tutvustas teemat ja paneelarutelu konteksti. Kodanikud õppisid üksteist tundma ja said teada, kuidas pidada konstruktiivset arutelu. Seejärel tutvustati lähemalt toidu raiskamise probleemi ja sellega seotud väljakutseid Euroopas. Euroopa Komisjoni esindajad ja väliskõnelejad aitasid kodanikel paremini mõista lähenemisviise ja meetmeid, mis võivad aidata vähendada toidu raiskamist, kuid töid välja ka takistused, probleemid ja dilemmad ning nende eelised ja võimalused. Esimese kohtumise eesmärk oli teha ajurünnak ja grupeerida lähenemisviisid, mida kodanikud peavad eelseisvatel kohtumistel edasisteks aruteludeks kõige paljulubavamaks.

1. päev (reede)

Reedel tervitasid kodanikke ürituse juhid ja Euroopa Komisjoni esindajad: peadirektor Pia Ahrenkilde Hansen, Euroopa Komisjoni asepresident Dubravka Šuica ning tervishoiu ja toiduohutuse volinik Stella Kyriakides. Nad rõhutasid kodanike paneelarutelu tähtsust ja ELi rolli toidu raiskamise vähendamises. Ürituse juht tutvustas kodanikele nii esimese kui ka järgmiste kohtumiste päevakorda. Pärast mõningast sissejuhatust aitas lühike veebiküsitlus kodanikel toidu raiskamise teemasse sisse elada. Et kodanikke paremini järgmisteks aruteludeks ette valmistada, tutvustas Euroopa Komisjoni kommunikatsiooni peadirektoraadi üksuse „Dialoogid kodanikega“ juhataja asetäitja Gaëtane Ricard-Nihoul lühidalt ELi institutsioone ning otsustus- ja õigusloomeprotsessi. Seejärel tutvustas Euroopa Komisjoni tervise ja toiduohutuse peadirektoraadi üksuse strateegia „Talust taldrikule“ rühmajuhth Anne-Laure Gassin üksikasjalikult toidujäätmete teemat. Teemat laiendasid veelgi Ungari riikliku toidujäätmete vältimise programmi Maradék Nélküli (Project Wasteless) koordinaator ja Ungari Veterinaarmeditsiini Ülikooli dotsent Gyula Kasza ning Wageningeni Ülikooli kestlike toiduahelate programmijuht Toine Timmermanns, keskendudes järgmistele küsimustele: 1. Milles seisneb probleem ja 2. Mida me saame teha? Lisaks tutvustas avaliku ja erasektori (toiduainete tarneahelat, teadusringkondi ja valitsusväliseid organisatsioone hõlmav) ekspertidest ja praktikutest koosnev rühm erinevaid seisukohti toidu raiskamise teemal. Veebipõhise küsitluse raames said kodanikud pidevalt küsimusi esitada, millele teadmisi- ja teabekeskuse (KIC) eksperdid nädalavahetuse jooksul vastasid.

2. päev (laupäev)

Laupäeval töötasid kodanikud 12 paralleelses töörühmas, millele pakuti simultaantõlget ja mida toetasid kogenud moderaatorid. Rühmad koostasid oma arutelu kohta mitmekeelsed tabelid, mis olid seotud teiste rühmadega. Esimesel päeval toimusid rühmaarutelud teemal ELi väärtused, toit ja toidu raiskamine üldiselt. Seejärel keskenduti võimalikele lahendustele ja ideedele, kuidas toidu raiskamist vähendada ja ideid prioriseerida. Iga rühm valis välja viis peamist ideed ja lähenemisviisi toidu raiskamise vähendamiseks. Seejärel paluti kodanikel siduda teiste rühmade lähenemisviisid oma ideedega, mille käigus koguti kokku kõik 60 ideed ja lähenemisviisi, mis olid tähtsuse järjekorda pandud. Päeva viimases osas sai iga rühm ühe varem kindlaks määratud ideepaketi. Seejärel paluti kodanikel pakettidele pealkirjad panna ja neid arutada. Nad täiendasid ideepakette oma ideedega ja sõnastasid põhjenduse selle kohta, miks see pakett on oluline. Eesmärk oli tekitada kodanike seas ühine vastutustunne ja võimaldada kõigil teema kohta oma mõtteid avaldada. Päeva lõpus tõlgiti lõpetatud ideepaketid masintõlget kasutades kõikidesse ELi ametlikesse keeltesse, et iga kodanik saaks versiooni oma emakeeles.

3. päev (pühapäev)

Pühapäeva hommikul anti osalejatele kohtumise alguses ideepaketid nende emakeeles. Iga tööühma esindajad tutvustasid ideepakette ja nende põhjendusi. Seejärel paluti kodanikel seada avatud foorumil paketid tähtsuse järjekorda. Paketid olid koos iga tööühma poolt antud nimega esitatud kümnel plakatil. Igal kodanikul oli viis punkti, mida nad said oma eelistatud pakettide hindamiseks kasutada. Pärast kohvipausi korraldati küsimuste ja vastuste voor, et vastata nädalavahetuse jooksul tekkinud korduvatele ja lahtiseks jäänud küsimustele ning spontaansetele kohtumisel tekkinud küsimustele. Seejärel tutvustati ideepakettide järjestust ning esitati teave järgmiseks kohtumiseks, mis toimub virtuaalselt. Lõppsõnad lausus ja kohtumise lõpetas Richard Kühnel, Euroopa Komisjoni kommunikatsiooni peadirektoraadi direktor, kes vastutab valdkonna „Esindus ja teabevahetus liikmesriikides“ eest.

2. Päevakorra lühikokkuvõte

Reede, 16. detsember PLEENUM	
14.00–14.15	Euroopa Komisjoni tervitussõnad
14.15.00–15.30	Üksteise tundmaõppimine, panus ELi institutsioonidesse ja õigusaktidesse, kodanike roll selles protsessis.
15.30–16.00	Kohvipaus
16.00–18.00	Sissejuhatus toidu raiskamisse ja väärtusahelasse, juhitud paneelarutelu toidu raiskamise vähendamise meetmete üle koos eri sidusrühmadega, korralduslikud küsimused.

Laupäev, 17. detsember TÖÖRÜHMAD	
Kell 9.00–10.30	Kes Te olete ja mis on Teie jaoks oluline? Üksteise tundmaõppimine, arutelu isiklike väärtuste ja toiduga (toidu raiskamisega) seotud harjumuste üle
Kell 10.30–11.00	Kohvipaus
Kell 11.00–13.00	Kuidas vähendada toidu raiskamist ja millised lahendused tunduvad kõige tõhusamad? Arutelu erinevate lähenemisviiside ja meetmete üle, ajurünnak, prioriseerimine
13.15–14.15	Lõunapaus
14.30–16.00	Millised teiste rühmade ideed on meie omadega sarnased? Oma ideede ühendamine teiste tööühmade omadega (ühendamine ja ideepakettide loomine)
16.00–16.30	Kohvipaus
16.30–18.00	Kuidas pealkirjastada sarnased ideed ja miks on need toidu raiskamise vähendamisel olulised? Töö ideepakettidega ja nende pealkirjastamine (liigitamine)

Pühapäev, 18. Detsember PLEENUM	
9.00–10.45	Millised on tööühmade tulemused? Ideepakettide tutvustamine, avatud foorum, pakettide tähtsuse järjekorda seadmine
10.45–11.15	Kohvipaus
11.15–13.00	Mida oleme sel nädalavahetusel õppinud ja mis saab edasi? Vastused kesksetele küsimustele

3. Kaasatud ekspertide nimekiri

Esimesel kohtumisel osalesid järgmised eksperdid:

Euroopa Komisjoni eksperdid:

1. **Gaëtane Ricard-Nihoul**, Euroopa Komisjoni kommunikatsiooni peadirektoraadi üksuse „Dialogid kodanikega“ juhataja asetäitja
2. **Anne-Laure Gassin**, Euroopa Komisjoni tervise ja toiduohutuse peadirektoraadi strateegia „Talust taldrikule“ rühmajuht

Välisekspertid ja spetsialistid:

1. **Toine Timmermans**, Wageningeni Ülikooli kestlike toiduahelate programmijuht
2. **Victor De Meester**, Colruyt grupi keskkonnakoordinaator
3. **Betty Chang**, Euroopa Toiduteabe Nõukogu teadusruumi juhataja
4. **Thomas Candéal**, International Food Waste Coalition projektijuht
5. **Maiwenn L’Hoir**, toiduraiskamise ja toiduga kindlustamatuse vastase võitluse – jätkusuutliku toidu projektijuht, Prantsusmaa põllumajandus- ja toidualase sõltumatuse ministeerium
6. **Gyula Kasza**, Ungari riikliku toidujäätmete tekke vältimise programmi Maradék Nélkül (Project Wasteless) koordinaator; Ungari veterinaarmeditsiini ülikooli dotsent
7. **Bruno Menne**, COPA COGECA toiduohutuse, tarbijate teavitamise, loomade toitumise ja loomasööda ning kvaliteedi tagamise vanemnõunik
8. **Angela Frigo**, Euroopa Toidupankade Föderatsiooni peasekretär

4. Kodanike määratletud ideepaketid

Töörühmade tulemused rühmitati kümnesse paketti. Avatud foorumil seati need tähtsuse järjekorda järgmiselt (kõik ideepaketid on esitatud 1. lisas: Ideepaketid):

1. C6: Kohalikud põllumajandustootjad ja väiketootjad: elujõuline lahendus toidujäätmetele?
2. C2: Õppimine ja teadlikkuse suurendamine
3. C3: „Ära viska toitu ära“: toidu raiskamise vastane kampaania
4. C10: Jaga, ära raiska! /Jagamine on säästmine/ Solidaarsusliit toidu õiglase kättesaadavuse tagamiseks, et vältida raiskamist
5. C8: Märgistamine: vähem raiskamist läbi teavitamise
6. C1: Portsjonite suurus ja ülejääkide tarbimine
7. C7: Supermarketite ja turustusahela algatused toidujäätmete kohta aru andmiseks, et vähendada toidu äraviskamist
8. C9: Toidu raiskamist käsitleva teabe kvaliteet ja kvantiteet kogu väärtusahela ulatuses
9. C5: Stiimulid ettevõtetele toidujäätmete vähendamiseks
10. C4: Kõigi mõjutatud osalejate võime mõjutada ELi toidupoliitikat

5. Paneelarutelude salvestused

16.12.2023: <https://webcast.ec.europa.eu/european-citizens-panel-on-food-waste-session-1-22-12-16>

18.12.2023: <https://webcast.ec.europa.eu/european-citizens-panel-on-food-waste-session-1-22-12-18>